

گزیده بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

خامنه‌ای عزیز ۱۴

در دیدار شاعران و اساتید زبان فارسی

۱۶ فروردین ماه ۱۴۰۲ | ۱۴ رمضان ۱۴۴۴

شعر یک رسانه اثر گذار و ماندگار است

همه باید دشمن را بشناسند

شاعر باید احساساتی نشود

صحنه را درست شناسایی و احساس تکلیف کند

سید علی خامنه‌ای

۱۴۰۲/۱/۱۶

گزیده بیانات رهبر انقلاب در دیدار شاعران و اساتید زبان فارسی

۱۶ فروردین ۱۴۰۲

- ۱) شروع کلام با نام و حمد خداوند و صلوات و سلام بر حضرت محمد ﷺ و اهل بیت (علیهم السلام) بویژه حضرت بقیه الله ﷺ^۱
- ۲) **دلمان تنگ شده بود** برای این جلسه و برای شما دوستان عزیز و شعرای عزیز.
- ۳) الحمدلله خدای متعال تفضل کرد و توانستیم یک بار دیگر این جمع را در اینجا ببینیم و از محصول فکر و دل و جان آنها که خیلی هم ارزشمند است، به معنای واقعی کلمه بهره ببریم و لذت ببریم؛ یعنی **لذتی که انسان از شعر خوب میبرد، جزو برترین لذتها است.**

توسعه قلمرو شعر در کشور

- ۴) خوشبختانه **قلمرو شعر در کشور توسعه پیدا کرده**؛ هم به معنای افزایش شاعر، هم به معنای افزایش مستمع؛ این فرصتی است و از این فرصت باید استفاده کرد.
- ۵) یک دوره‌ای بوده است که **تنها رسانه تأثیرگذار در عالم اسلام شعر بوده**. شاعر شعر خوب را میگفت و بسرعت منتشر میشد و مردم آن را می‌شنیدند.^۲

۱ حدیث نصب شده در حسینیّه: قال رسول الله ﷺ: **إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمًا، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا**/ همانا برخی شعرها حکمت‌آموز است و بعضی از بیان‌ها سحرآمیز. (امالی صدوق)

۲ دعبل در خراسان آن شعر معروف خودش را خواند، بعد حضرت [امام رضا (علیه السلام)] به او جبه دادند، جایزه دادند. خب او آمد بیرون وسط راه یک راهزنی، به اینها رسید و همه اموالشان را از آنها گرفت. رئیس دزدها آن بالا، روی یک سنگی نشسته بود، همین طور که نگاه میکرد به عوامل خودش - داشتند بار این کاروان را باز میکردند، - این بیت را خواند که: **أَرَى فَيئَهُمْ فَي غَيْرِهِمْ مُتَقَسِّمًا / وَ أَيْدِيَهُمْ مِنْ فَيئِهِمْ حَسْرَاتٍ**؛ مضمون شعر این است که من مال خودم را و آنچه متعلق به خودم است، میبینم که دارد از دستم می‌رود. کاروانها را میگفت دیگر. دعبل گفت که بروید بپرسید که این شعر مال چه کسی بود تو خواندی. گفت مال دعبل است. گفت دعبل اینجا است. او هم دستور داد که همه آنچه برده بودند به آنها پس دادند. «رسانه» یعنی این. این شعر من باب‌مثال در ماه رجب در خراسان گفته شده، یک دزد در ماه شعبان آن را حفظ است و بیتی از آن را میخواند و [به آن] تمثّل میجوید؛ شعر این جور انتشار پیدا میکرد، این جور پخش میشد؛ رسانه [بود].

۶) **شعر یک رسانه اثرگذار و ماندگار است.** امروز البته رسانه‌ها مختلفند، لکن شعر جای خودش را دارد؛ هیچ کدام از رسانه‌ها^۳ مثل شعر، تأثیرگذار به معنای خاص نیستند، یک بار شما فیلم را دیدید، دو بار دیدید، دیگر تمام میشود، اما هزار سال این شعر باقی میماند. این، خصوصیت شعر است.

خصوصیات شعر فارسی

۷) یک نکته‌ای وجود دارد در مورد شعر فارسی و آن اینکه جزو **خصوصیات شعر فارسی:**

❖ **تولید سرمایه‌های معرفتی و معنوی** است. در شعرهای دیگر به این شدت وجود ندارد؛^۴ یعنی شعر فارسی، در طول زمان حامل حکمت و معرفت بوده، سرمایه‌های معنوی ما را حفظ کرده و بر آنها افزوده؛ یعنی فقط حفظ سرمایه نیست، تولید سرمایه میکند.

❖ مهم این است که این **سرمایه‌سازی و پاسداری سرمایه در سخت‌ترین شرایط** هم اتفاق افتاده؛ یعنی وقتی است که کشور در شرایط سخت تاخت و تاز بیگانگان قرار داشته، همه چیز کشور تحت تأثیر این بوده، اما معرفت و شعر و معنویت متوقف نشده؛ این خصوصیت شعر فارسی است و ما اینها را باید بدانیم در مورد شعرمان.^۵

❖ **خب شعرای برجسته ما، اینها به معنای واقعی کلمه «مصدق همان»** **«أَلَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا»** در آخر سوره شعراء هستند؛ واقعاً شعرای بزرگ ما مصداق این هستند. این گذشته ما است.

تاخت و تاز مغول‌های جدید!

۸) امروز، به نظر من، آن تاخت و تازی که زمان مغولها اتفاق افتاد دارد تکرار میشود. الان **یک مجموعه تهاجم و تاخت و تاز متنوع**، از نظامی گرفته تا اقتصادی، تا سخت، تا نرم، همه‌جور وجود دارد.

۳ البته بعضی از رسانه‌ها، مثل سینما، احتمالاً تأثیر بیشتری از شعر دارند — رسانه‌های تصویری و مانند اینها
۴ یعنی ما قله‌های شعر فارسی را که نگاه میکنیم، یا حکیمند — [مثل] نظامی یا حکیم فردوسی؛ فردوسی یک حکیم است و شاهنامه واقعاً کتاب حکمت است — یا مولانای معرفت و عرفان و معنویتند یا حافظ قرآند یا مثل سعدی کتابشان پر از حقایق و معارف حکمی و معنوی است. همین‌طور از آن بالا شما بگیرید ببینید پایین تا برسیم به سعدی، به حافظ، به جامی، به صائب، به بیدل؛ ببینید، اینها همه حکیمند، همه‌ی [اشعار] اینها حکمت است.

۵ مثلاً در تاخت و تاز مغول. شما ببینید، در دوران تاخت و تاز مغول، ما عطار داریم، مولوی داریم، سعدی داریم، حافظ داریم؛ اینها همه مال دوران مغول و تیمور است دیگر.

۶ مثل ناصر خسرو، مثل نظامی گنجوی، مثل خاقانی، مثل خود مولوی، مثل سعدی.

۹) ما خودمان لمس کرده‌ایم، نمیخواهد در تاریخ خوانده باشیم.^۷ نوع **ناخت و ناز این مغولهای جدید**، مغولهای کراوات‌بسته و پاپیون‌زده و ادکلن‌زده و کت و شلوارپوشیده، با آن مغولها تفاوت دارد:

❖ یک سگ هاری مثل **صدّام را تجهیز کردند**؛ کارخانه‌های شیمیایی آلمان در خدمت صدّام قرار گرفتند که حلبچه و سردشت و میدانهای جنگ روبه‌رو را با کشتار هزاران نفر، مرکز جنایت خودش قرار بدهد.

❖ **تحریم هم جزو ناخت و ناز است**؛ [مثل] تحریم دارویی،^۸ اگر کشورهای غربی می‌توانستند یک کشوری مثل ایران اسلامی را که دنبال استقلال و دنبال ایستادگی و استقامت است، از موادّ غذایی لازم هم محروم کنند، کاری کنند که غذای مردم، نان مردم داخل کشور نیاید و در کشور به وجود نیاید، حتماً میکردند.

❖ حالا آن قضیه **قحطی قرن** هم که به جای خود محفوظ؛^۹ این هم یک جور تهاجم است.

❖ علاوه بر این، صدها و **هزاران رسانه را در خدمت دروغ و شایعه** و انحراف و مانند اینها قرار دادند.

۱۰) **ما استقلال میخواهیم**، ما میخواهیم در مقابل استبداد غربی استقامت کنیم.

۱۱) امروز هدف دشمن این است که **نقاط قوت فکری و معارفی ما** را از ما بگیرد: روحیه ما را تضعیف کند، وحدت ملی را تضعیف کند، تدبیر زن را، حیای زن را تضعیف کند؛^{۱۱} اینها همه، آن نیازهای معنوی یک ملت و یک کشور است؛ اینها دنبال این چیزها هستند.

۱۲) غربی‌ها نسبت به زن ایرانی ترحم ندارند که بگویند حقوق زن رعایت بشود، [بلکه] **کینه دارند از زن ایرانی**. قطعاً اگر چنانچه حضور زنها نبود، انقلاب پیروز نمیشد.^{۱۲}

۷ اگر کسی تاریخ سیصد چهارصدساله استعمار را بخواند، میفهمد که اینها با دنیا چه کار کردند؛ استعمارگرها با آسیا، با آفریقا، با آمریکای لاتین، با مجموع قاره آمریکا چه کردند!

۸ داروهای لازم را ممنوع کردند، آن وقتی که واکسن لازم داشتیم در سال ۹۹ پول واکسن را گرفتند و به بهانه‌های مختلف واکسن را ندادند

۹ قحطی بزرگ در سال ۱۲۹۶ شمسی که دو سال به طول انجامید و علت آن استفاده انگلیس‌ها از منابع محصولات غذایی ایران در جنگ جهانی اول بود که تعداد زیادی از ایرانیان در این قحطی بزرگ جان باختند.

۱۰ تفکرات اسلامی و معارف اسلامی را در ما تضعیف کند، عمل اسلامی را تضعیف کند.

۱۱ حالا راجع به زن یکی از خانمها خواندند و چقدر هم خوب؛ واقعاً باید از این جور کارها زیاد اتفاق بیفتد.

۱۲ اگر زنها میخواستند با شوهرهایشان، با فرزندان‌شان، با پسرانشان در این کار مخالفت کنند، همه چیز جور دیگری تمام میشد؛ در جنگ هم همین جور. انسان وقتی شرح حال این مادرها و همسرها را میخواند، واقعاً منقلب میشود؛ اینها بودند که

۱۳) اصلاً انسان تعجب میکند؛ اصلاً تعبیر حقوق بشر به غربی‌ها نمی‌آید؛ اصلاً اینها طرفدار حقوق بشر نیستند، **دشمن بشرند!**

۱۴) **حقوق بشرشان را در داعش دیدیم؛** داعشی که زنده‌زنده آدمها را آتش میزد یا در آب غرق میکرد جلوی چشم همه؛ حمایتشان از منافقین دیدیم؛ حمایتشان از صدام را دیدیم؛ در غزه داریم می‌بینیم؛ در فلسطین داریم می‌بینیم؛ در ترورها داریم می‌بینیم، و در کشتار جوانها.^{۱۳}

۱۵) **واقعاً حقوق زن، به غربی‌ها نمی‌آید.** همین حالا زنها در کشورهای غربی مهم‌ترین مشکلات را دارند؛ یعنی بیشتر از دیگر کشورها.

نقش هنر مند چیست؟

۱۶) شعرای ما در یک دوره‌هایی درخشیدند؛ یعنی **کاری را که باید میکردند، کردند.**

۱۷) من عرض میکنم که امروز **همه باید دشمن را بشناسند.** همه باید نقاطی را که دشمن، آماج حمله خود قرار میدهد بشناسند؛ همه باید شیوه‌های دشمن را بشناسند؛ همه باید جایگاه حضور دشمن را بشناسند.^{۱۴}

۱۸) **اما از همه لازم‌تر مجموعه هنر مندند؛** اینهایی که در مسائل مختلف فرهنگی هستند،^{۱۵} باید بدانند امروز ما در مقابل این غارت دشمن و تاخت‌وتاز دشمن قرار داریم:

❖ هم خودشان باید توجه کنند، **صحنه را درست درک کنند؛**

❖ هم به دیگران بایستی بنمایانند؛ باید **همه را [آگاه] کنند.** منفعل نباید بشوند.

۱۹) امروز خوشبختانه، ما **شاعر خوب مؤمن خوش قلب معتقد به دین و معتقد به انقلاب کم نداریم؛** خب یک نمونه‌اش اینجا، شماها هستید.

این شجاعتها را، این فداکاری‌ها را در دل‌های این جوانها و این مردها زنده کردند. اینها از زن ایرانی کینه دارند! خودشان را طرفدار حقوق زن، طرفدار حقوق انسان، طرفدار آزادی معرفی میکنند. همه اینها تهاجم دشمن است. ۱۳ اینجا در خیابانهای تهران پاک‌ترین جوانهای ما را، مثل آرمان علی‌وردی و روح‌الله عجمیان - اینها واقعاً پاک‌ترین، پاکیزه‌ترین، طاهرترین جوانهای ما بودند - اینها را با شکنجه میکشند، آنها مطلقاً متعرض نمیشوند، یعنی اهمیتی برایشان ندارد؛ تحریک هم میکنند؛ اصلاً یاد میدهند؛ رادیوهایشان، عواملشان این کارها را یاد میدهند؛ اینها حقوق بشر است. ۱۴ مثل جنگ نظامی؛ اگر شما ندانید دشمن از کجا میخواهد حمله کند، دور میخورید؛ اگر ندانید هدفش تصرف کجا است، بتواند شما را فریب بدهد، دور میخورید. باید بدانید. در جنگ نرم هم همین جور است؛ باید بدانید دشمن چه کار میخواهد بکند، آماجش کجا است، هدفش چیست و شناسید روشهای او را. ۱۵ مجموعه فرهنگی: شاعر، نقاش، داستان‌نویس، سینماگر، معمار.

۲۰) امروز شاعرها از همه کشور، حتی از روستاها، از شهرهای کوچک، میتوانند خودشان را معرفی کنند، در مراکزی قرار بگیرند، شعرشان را عرضه کنند؛ این [امکان] وجود دارد.^{۱۶}

۲۱) خب شاعر بالاخره احساساتی است، شاعر منعطف است، عاطفی است؛ باید احساساتی نشود.

۲۲) در مواجهه با مسائل، احساساتی نشوند، فکر کنند و صحنه را درست شناسایی کنند و در مقابل آنچه وجود دارد احساس تکلیف کنند، آن تکلیف را با هنری که خودشان دارند انجام بدهند. اگر چنانچه این کار انجام نگیرد، هر چه [هم] هنر بالا باشد، نمیشود انسان برایش قیمت قائل بشود.^{۱۷}

دعای پایانی

۲۳) ان شاءالله که خداوند به همه شماها توفیق بدهد و همه ما را موفق بدارد که بتوانیم از امکانات ارزشمند و بی‌بدیل کشورمان و نظاممان استفاده کنیم، از جمله هنر و شعر.

۲۴) ان شاءالله موفق باشید.

۲۵) والسلام علیکم ورحمةالله

۱۶ خوشبختانه یکی از کارهای خوبی که شده به وسیله دستگاه‌های گوناگون، [از جمله] حوزه هنری و بعضی جاهای دیگر، گسترش این کار در سراسر کشور است.

۱۷ گفت: می‌نابی ولی از خلوت خُم / به ساغر چون نمی‌آیی چه حاصل؟؛ باید بیایید درون ساغر تا وسیله شادی باشید.

برخی از فرمایشات. در زمان شعرخوانی شاعران:

(۲۶) **فخری زاده** (رضوان الله علیه)، **آدم مخلص**، به معنای واقعی کلمه ایشان مخلص بود، برای خدا کار میکرد، خدا هم پاداشش را داد. جور دیگر مردن امثال فخری زاده مایه دریغ است، افسوس است، باید همین جور از دنیا می رفت، مثل حاج قاسم.

(۲۷) **شعر گفتن برای حاج قاسم** خیلی خوب و خیلی بجاست.

مثل حاج قاسم
شهادت؛ پاداش اخلاص فخری زاده

رحمت خدا برایشان باد؛ فخری زاده (رضوان الله علیه).
آدم مخلص، به معنای واقعی کلمه ایشان مخلص بود
برای خدا کار میکرد، خدا هم پاداشش را داد. جور دیگر
مردن امثال فخری زاده مایه دریغ است، افسوس است،
باید همین جور از دنیا می رفت مثل حاج قاسم.

بیانات رهبر انقلاب در دیدار
شاعران و اساتید ادبیات فارسی

شعر گفتن برای حاج قاسم
خیلی خوب و خیلی بجاست.

بیانات رهبر انقلاب در دیدار
شاعران و اساتید ادبیات فارسی

قال شمس الدين عراقي

ان من الشعر كما ان من البيان لسحراً

امام صادق

همانا برخی از شعرها حکمت آموز است و بعضی از بیان ها سحرآمیز

